

Maturitná skúška 2009**Interpretácia výsledkov EČ MS
zo slovenského jazyka a literatúry
žiakov so zdravotným znevýhodnením****PhDr. Jana Mikulášová
Mgr. Eva Péteryová****NÚCEM, Bratislava 2009**

Obsah

1 Základné informácie o EČ MS žiakov so zdravotným znevýhodnením	3
2 Charakteristika testu slovenský jazyk a literatúra	3
3 Úspešnosť EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry žiakov so ZZ	4
3.1 Čítanie s porozumením	6
3.2 Jazyk	7
3.3 Literatúra	10
4 Žiaci s vývinovými poruchami učenia	12
5 Žiaci so sluchovým postihnutím	13
5.1 Čítanie s porozumením	13
5.2 Jazyk	13
5.3 Literatúra	15
Záver	16
Použitá literatúra	17

1 Základné informácie o EČ MS žiakov so zdravotným znevýhodnením

Dňa 17. marca 2009 sa na stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským uskutočnila externá časť (EČ) a písomná forma internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) zo slovenského jazyka a literatúry (SJL).

Pri interpretácii a hodnotení výsledkov testu zo SJL sme vychádzali zo štatistického spracovania testu SJL (Mgr. E. Péteryová, Mgr. A. Mentel, 2009) a Komparácie výsledkov intaktných žiakov a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) (Ringlerová, 2009).

Žiaci so zdravotným znevýhodnením (ZZ), sú žiaci:

- so sluchovým postihnutím,
- so zrakovým postihnutím,
- s telesným postihnutím,
- chorí a zdravotne oslabení,
- s vývinovými poruchami učenia,
- s poruchami aktivity a pozornosti,
- s poruchami správania,
- s narušenou komunikačnou schopnosťou,
- s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami.

Žiaci so ZZ boli zaradení do dvoch skupín podľa stupňa funkčného obmedzenia vyplývajúceho z postihnutia vo vzťahu k EČ a PFIČ MS:

1. skupina – ľahký stupeň obmedzenia

Žiaci pracovali s testami identickými pre intaktných žiakov. Časový limit na riešenie úloh bol predĺžený najviac o 75 percent podľa druhu zdravotného znevýhodnenia. Odpovede značili do odpovedových hárkov. Používali kompenzačné pomôcky.

2. skupina – stredný stupeň obmedzenia a **3. skupina** – ťažký stupeň obmedzenia

Žiaci pracovali s formálne upravenými testami, odpovede zapisovali do testových zošitov, na PC alebo Pichtovom stroji. Časový limit na riešenie úloh bol predĺžený najviac o 100 percent podľa druhu zdravotného znevýhodnenia. Žiaci so sluchovým postihnutím a žiaci s vývinovými poruchami učenia mali zvýraznenú podstatu úlohy a preformulované niektoré úlohy vzhľadom na obmedzenia, ktoré vyplývali zo sluchového postihnutia a vývinových porúch učenia. Žiaci mohli využiť pomoc asistenta.

Úpravy EČ a PFIČ MS sa týkali formálnej stránky a predĺženia časového limitu na vykonanie MS, obsah a obťažnosť sa nemenili. Testy overovali rovnaké ciele ako testy intaktných žiakov a súčasne zohľadňovali obmedzenia vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia.

Do Maturity 2009 sa zapojilo:

- 11 špeciálnych škôl,
- 1 špeciálna trieda,
- 282 škôl s individuálne integrovanými/individuálne začlenenými žiakmi.

2 Charakteristika testu slovenský jazyk a literatúra

Zákon č. 245/2008 Z. z. a vyhláška č. 318/2008 Z. z. priniesli oproti minulému roku zmenu, zrušenie úrovni MS. Vzhľadom na túto skutočnosť tohoročný test vychádzal z cieľových požiadaviek na minuloročnej B úrovni. Cieľom testu bolo preveriť pomocou produktívnych úloh, ako žiak zvládol rozsah učiva predpísaný Cieľovými požiadavkami na vedomosti

a zručnosti absolventa strednej školy, preveriť schopnosť žiaka čítať rôzne typy textov s porozumením a pracovať s textom.

Test obsahoval 8 východiskových textov a 64 testových úloh. Ku každému textu sa viazal súbor ôsmich otázok, z ktorých päť bolo uzavretých (výber odpovede zo štyroch možností, z ktorých len jedna bola správna) a tri otvorené, ktoré vyžadovali krátku odpoveď. V teste sa overovali vedomosti a zručnosti zamerané na celkové porozumenie textu, osvojenie literatúry, teórie literatúry, literárnej histórie, fonetiky, ortografie, morfológie, lexikológie, syntaxe a štylistiky v rozsahu Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. Testové úlohy boli viazané na kontext, vychádzali z jedného publicistického, jedného náučného textu, zo štyroch textov slovenskej a dvoch textov svetovej literatúry. Zastúpené boli texty lyrické, epické aj dramatické.

Obťažnosť testovej úlohy je dvojrozmerná. Jej cieľom nie je len zisťovať osvojenie požadovaných vedomostí a zručností zahrnutých do obsahu vyučovania slovenského jazyka a literatúry, ale aj to, akú náročnú kognitívnu operáciu dokáže žiak zvládnuť.

Úlohy obsahovali myšlienkové operácie zoradené podľa kognitívnej náročnosti:

- 1) zapamätanie, porozumenie, zaradenie, priradenie, komparácia (najnižšia kognitívna náročnosť), $w = 1$,
- 2) analýza, zovšeobecnenie, dokazovanie, aplikácia, indukcia, dedukcia (vyššia kognitívna náročnosť), $w = 2$,
- 3) hodnotenie, kritické myslenie, tvorivosť, objavovanie nových súvislostí (najvyššia kognitívna náročnosť), $w = 3$.

3 Úspešnosť EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry žiakov so ZZ

Test SJL riešilo 676 maturantov so zdravotným znevýhodnením. Podľa typu škôl bolo 111 žiakov so ZZ z gymnázií a 580 žiakov z ostatných stredných škôl. Chlapcov bolo 461 (68,3 %) a dievčat 215 (31,7 %).

Žiaci mali predĺžený časový limit, zapisovali odpovede do testových zošitov, mali upravené testy po formálnej stránke – zväčšené písmo, zvýraznená podstata úlohy, členenie textu. Úpravy nemenili obsah a obťažnosť testu, poskytovali dostatočný čas na riešenie testu, pomohli žiakom ľahšie orientovať sa v teste a texte, nerozptyľovať pozornosť žiaka medzi test a odpoveďový hárok, zohľadňovali obmedzenia vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia.

V teste externej časti zo SJL dosiahli žiaci priemernú úspešnosť **56,2** percent.

Úspešnosť žiaka definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, ktoré žiak správne zodpovedal (hrubé skóre), z maximálneho počtu bodov 64, pričom za každé úspešné riešenie, bez ohľadu na skutočnú obťažnosť úlohy, získa riešiteľ jeden bod.

Z hľadiska typu škôl boli najúspešnejšie gymnáziá so 70,0 percentami. Ostatné stredné školy dosiahli 53,5 percent.

Tabuľka 1 Celková úspešnosť (v %) žiakov so ZZ (ŠVVP) v EČ MS zo SJL

Žiaci		N	Priemer	Smerodajná odchýlka	Štd. chyba priemeru
Úspešnosť	intaktní	56962	62,9	14,7	,1
	so ŠVVP	676	56,2	13,9	,5

Medzi výsledkami intaktných žiakov a žiakov so ZZ bol preukázaný štatisticky významný rozdiel v prospech intaktných žiakov.

Tabuľka 2 Úspešnosť (v %) žiakov so ZZ (ŠVVP) podľa typu školy v EČ MS zo SJL

Typ školy	Priemer		N		Smerodajná odchýlka	
	Žiaci		Žiaci		Žiaci	
	intaktní	so ŠVVP	intaktní	so ŠVVP	intaktní	so ŠVVP
GYM	74,3	70,0	18573	107	11,0	12,3
ostatné SŠ	57,4	53,5	38389	569	13,1	12,6
Spolu	62,9	56,2	56962	676	14,7	13,9

Rozdielnosť v priemernej úspešnosti sa v rámci uvedených typov škôl dala očakávať vzhľadom na fakt, že gymnáziá pripravujú svojich absolventov na štúdium na vysokých školách.

Tabuľka 3 Celková úspešnosť (v %) žiakov so ZZ podľa druhu postihnutia v EČ MS zo SJL

Druh postihnutia	Počet žiakov	Priemer	Smerodajná odchýlka	Štd. chyba priemeru
VPU	327	51,6	12,6	,7
SP	79	57,2	13,8	1,5
ZP	20	61,6	8,7	2,0
TP	35	61,3	14,8	2,5
CH+ZO	21	55,7	12,2	2,7
NKS	11	60,4	14,2	4,3
viac	16	47,8	10,0	2,5

Žiaci so zdravotným znevýhodnením mali v piatich úlohách vyššiu úspešnosť, v desiatich úlohách bola úspešnosť žiakov so ZZ porovnateľná s výsledkami intaktných žiakov, vo zvyšných úlohách boli zaznamenané rozdiely v úspešnosti.

V porovnaní s národným priemerom dosiahli horšie výsledky žiaci s vývinovými poruchami učenia, žiaci so sluchovým postihnutím a žiaci s telesným postihnutím. Výsledky žiakov s ostatnými druhmi postihnutia boli porovnateľné s národným priemerom.

Hranicu 33 percent nedosiahlo 34 žiakov. Z toho 2 žiaci z gymnázií a 32 žiakov z ostatných stredných škôl.

Test z hľadiska úspešnosti môžeme interpretovať v dvoch rovinách:

- 1) úspešnosť podľa jednotlivých oblastí,
- 2) úspešnosť žiakov v jednotlivých úlohách.

Testové úlohy je možné z tematického hľadiska rozdeliť do troch oblastí:

- 1) **čítanie s porozumením**: uvedená oblasť obsahuje aj otázky zamerané na analýzu a interpretáciu textov,
- 2) **jazyk**: zvuková stránka jazyka, lexikológia, morfológia, syntax, štylistika, dejiny spisovnej slovenčiny, klasifikácia slovanských jazykov,
- 3) **literatúra**: literárna história, literárna teória.

Tabuľka 4 Úlohy zaradené do jednotlivých oblastí slovenského jazyka

Slovenský jazyk a literatúra	1840
Čítanie s porozumením	10, 17, 18, 22, 25, 27, 28, 36, 38, 41, 42, 48, 50, 53, 54, 55, 58,
Lexikológia	4, 7, 14, 16, 24, 32, 37, 43, 51, 56, 60,
Morfológia	8, 13, 15, 20, 47, 60, 61, 64,
Štylistika (sloh)	9, 44, 52, 57, 63,
Syntax	12, 29, 45, 46, 59,
Zvuková stránka jazyka	6, 23, 62,
Pravopis	39, 61,
Literárna história	1, 21, 35, 49, 27, 28
Literárna teória	2, 3, 5, 11, 19, 26, 30, 31, 33, 34, 40, 46,

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach.

3.1 Čítanie s porozumením

priemerná úspešnosť **63,5 %**

Čítanie s porozumením testovalo 17 úloh. Väčšina úloh mala druhý stupeň obťažnosti. Tieto úlohy boli zamerané na pochopenie alebo interpretáciu textu vlastnými slovami. Dve úlohy mali tretí stupeň obťažnosti, ktoré skúšali žiakov, ako vedia aplikovať alebo využívať informácie z neznámeho textu. Špecifickým cieľom úloh bolo interpretovať a analyzovať známy a neznámy text. Mali testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia, analýza a dedukcia.

Väčšina úloh podľa štatistických ukazovateľov bola v pásme stredne ťažkých položiek, čo znamená, že dosiahli obťažnosť medzi 21,1 – 80 percent. Jedna úloha, v ktorej mali žiaci vybrať informáciu z textu, sa ukázala ako extrémne ľahká položka s obťažnosťou 8,6 percent. Tri veľmi ľahké položky dosiahli obťažnosť v intervale 10,1 – 20 percent.

Vyššiu úspešnosť dosiahli žiaci v úlohách, ktoré boli zamerané na určenie tvrdení, ktoré vyplývajú priamo z textu ukážky, na porozumenie myšlienky textu a orientáciu v texte. Išlo o úlohy s výberom odpovede. Jedna úloha bola s krátkou odpoveďou. Dve položky mali úspešnosť v pásme 50 – 80 percent. Ostatné úlohy dosiahli úspešnosť v pásme 20,1 – 50 percent.

Nižšiu úspešnosť vykázali v úlohách, v ktorých bolo nutné obsahovo analyzovať text, v úlohách vyžadujúcich náročnejšiu analýzu a interpretáciu textu, najmä poetického. Boli to otvorené úlohy vyžadujúce krátku odpoveď. Úlohy, až na jednu, preukázali dobrú citlivosť, rozdeľovali dobrých a slabých žiakov. Úloha, ktorá vyšla ako extrémne ľahká mala vyhovujúcu citlivosť. Z troch úloh, ktoré sa ukázali ako veľmi ľahké mali dve nízku a jedna vyhovujúcu citlivosť. Úloha, v ktorej nahrádzali slovné spojenie synonymom, mala relatívne vysokú neriešenosť (21,9%).

Veľký rozdiel v úspešnosti je medzi žiakmi gymnázií so 76,6 percentami a žiakmi ostatných stredných škôl so 61,0 percentami. Žiaci dosiahli v čítaní s porozumením lepšie výsledky ako minulý školský rok, keď priemer za túto oblasť bol 58,3 percent.

Tabuľka 5 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti čítanie s porozumením – SJL

	Druh postihnutia	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Čítanie s porozumením	VPU	476	62,8	,8
	SP	55	61,2	2,0
	ZP	40	71,9	2,3
	TP	74	64,6	2,0
	CH+ZO	20	69,1	3,2
	NKS	9	56,9	5,6
	AUT	2	55,9	8,8
	Spolu	676	63,5	,7

3.2 Jazyk

priemerná úspešnosť **47,1 %**

V **lexikológii** (11 úloh) najviac úloh malo prvý stupeň obťažnosti, kde museli žiaci preukázať ako vedia využiť svoje vedomosti a zručnosti na získanie informácií. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z lexikológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia, aplikácia a dedukcia. Tri úlohy mali druhý stupeň obťažnosti.

Väčšina úloh bola podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek. Úloha, v ktorej mali žiaci vypísať z básne citovo zafarbené slovo so zveličujúcim významom a úloha, v ktorej mali pravopisne správne napísať slovo, z ktorého vznikla skratka sv. vykazovali charakteristiky veľmi ľahkých položiek. Žiaci v nich dosahovali úspešnosť od 80 – 85 percent. Boli to otvorené úlohy, vyžadujúce krátku odpoveď.

Vyššiu úspešnosť dosiahli aj v úlohách, kde mali z ponúkaných možností vybrať slovo s rovnakým významom, vysvetliť význam slova a z ponúknutej vety vypísať jedno štylisticky príznakové slovo. Išlo o úlohy s výberom odpovede.

Nižšiu úspešnosť vykázali v úlohách zameraných na určenie slova, ktoré nepatrí do ponúkaného radu slov, na identifikovanie gramatickej chyby a združeného pomenovania, ktoré boli s výberom odpovede. Všetky úlohy mali vyhovujúcu citlivosť a dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov.

Ako veľmi ľahká položka vyšla úloha, v ktorej mali žiaci uviesť najvýstižnejší názov ukážky. Citlivosť úlohy bola vyhovujúca. Išlo o otvorenú úlohu.

Priemerná úspešnosť v lexikológii bola 55,3 percentná, čo je viac ako minulý rok (54 %). Z toho žiaci gymnázií boli úspešnejší – 67,9 percent, žiaci ostatných stredných škôl dosiahli 53,0 percenta.

Tabuľka 6 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti lexikológia – SJL

	Druh postihnutia	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Lexikológia	VPU	476	54,9	,8
	SP	55	48,9	2,2
	ZP	40	61,8	3,0
	TP	74	57,4	2,0
	CH+ZO	20	62,7	4,0
	NKS	9	53,5	5,6
	AUT	2	54,5	27,3
	Spolu	676	55,3	,7

V **morfológii** (8 úloh) dve úlohy mali prvý, ostatné úlohy druhý stupeň obťažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z morfológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia a dedukcia.

Úloha, v ktorej mali žiaci aplikovať svoje vedomosti o nesklonných tvaroch podstatných mien vyšla ako veľmi ľahká položka s vyhovujúcou citlivosťou. Išlo o otvorenú úlohu. Jedna úloha, v ktorej mali žiaci určiť slovný druh, bola v pásme veľmi obťažných položiek s nedostatočnou citlivosťou. Ostatné úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek a mali vyhovujúcu citlivosť, dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov.

Vyššiu úspešnosť vykázali žiaci v úlohe zameranej na učenie správnej gramatickej kategórie (úloha na výber odpovede). Nižšiu úspešnosť vykázali v položkách zameraných na vokalizovanú predložku, stavové sloveso (otvorené úlohy), správny tvar slovných spojení a určenie slovného druhu (úlohy s krátkou odpoveďou).

Priemerná úspešnosť v morfológii bola 44,4 percentná. Žiaci gymnázií boli úspešnejší s 58,2 percentami, žiaci ostatných stredných škôl dosiahli 41,8 percent. V minulom roku bola priemerná úspešnosť vyššia – 48,8 percentná.

Tabuľka 7 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti morfológia – SJL

	Druh postihnutia	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Morfológia	VPU	476	42,4	,8
	SP	55	45,0	2,6
	ZP	40	54,1	3,8
	TP	74	49,0	2,7
	CH+ZO	20	53,1	3,6
	NKS	9	47,2	7,4
	AUT	2	56,3	18,8
	Spolu	676	44,4	,8

V **syntaxi** (5 úloh) mali všetky úlohy druhý stupeň obťažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti zo syntaxe. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia.

Všetky úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne ťažkých položiek a mali vyhovujúcu citlivosť, veľmi dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov.

Vyššiu úspešnosť dosiahli v úlohe, kde mali určiť druh predmetu (úloha s výberom odpovede). Nižšiu úspešnosť dosiahli v otázkach, kde mali určiť vzťah viet v súvetí (úloha s výberom odpovede) a pomenovať rečnícku otázku (úloha s krátkou odpoveďou). Problém robí žiakom určiť druh vedľajšej vety a vetný člen (úlohy s výberom odpovede).

Priemerná úspešnosť v syntaxi bola 36,7 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli 54,6 percent, žiaci ostatných stredných škôl 33,4 percent. Priemerná úspešnosť v minulom roku bola 40,1 percentná.

Tabuľka 8 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti syntax – SJL

	Druh postihnutia	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Syntax	VPU	476	35,5	1,1
	SP	55	33,1	2,8
	ZP	40	49,0	4,2
	TP	74	40,5	3,0
	CH+ZO	20	41,0	4,5
	NKS	9	28,9	6,8
	AUT	2	40,0	,0
	Spolu	676	36,7	1,0

V oblasti **štylistika/sloh** test obsahoval 5 úloh. Štyri úlohy mali druhý stupeň obťažnosti, jedna tretí stupeň. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia, analýza a dedukcia. Všetky úlohy boli v pásme stredne ťažkých položiek.

S vyššou úspešnosťou riešili žiaci úlohu, v ktorej mali určiť jazykový štýl a žáner ukážky. Úloha mala vyhovujúcu citlivosť. Išlo o uzavretú úlohu.

Priemerne riešili úlohu, v ktorej mali určiť, o aký druh charakteristiky v ukážke ide. Táto úloha mala nedostatočnú citlivosť. Úloha, v ktorej mali žiaci zaradiť slová *dobrozdanie* s účet do správneho jazykového štýlu (administratívneho), mala zápornú hodnotu citlivosti. Kritická citlivosť vôbec nerozlišovala dobrých a slabých žiakov, dokonca slabší žiaci, v teste celkovo menej úspešní, mali lepšie výsledky ako dobrí, v teste celkovo úspešnejší žiaci. Tento výsledok svedčí o tom, že slabí žiaci viac tipovali odpovede. Tieto dve úlohy (9, 44), vzhľadom na ich zlé štatistické ukazovatele, boli prebodované, každému žiakovi sa za ne pripísal bod. Najväčší problém, rovnako ako intaktní, mali žiaci s úlohou, v ktorej mali za slovenské slovo nájsť slovo cudzieho pôvodu s rovnakým významom (prenájom – lízing). Úloha mala vyhovujúcu citlivosť napriek malej úspešnosti. Táto úloha bola otvorená, všetky ostatné úlohy boli s výberom odpovede.

Priemerná úspešnosť v štylistike bola 52,0 percentná. Vyššiu priemernú úspešnosť dosiahli žiaci gymnázií s 58,7 percentami, žiaci ostatných stredných škôl dosiahli 50,8 percent. Žiaci dosiahli v porovnaní s minulým rokom, kedy bola priemerná úspešnosť 40,3 percent, vyššiu úspešnosť.

Tabuľka 9 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti štylistika – SJL

Druh postihnutia		N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Štylistika	VPU	476	50,5	1,0
	SP	55	53,8	2,8
	ZP	40	60,0	3,7
	TP	74	56,2	2,6
	CH+ZO	20	52,0	5,3
	NKS	9	51,1	7,5
	AUT	2	50,0	30,0
	Spolu	676	52,0	,9

V oblasti **zvuková stránka jazyka** s priemernou úspešnosťou 33,1 percent (3 úlohy) dve úlohy boli stredne obťažné, jedna sa ukázala ako veľmi obťažná položka. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z fonetiky. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia.

Všetky úlohy boli otvorené, vyžadovali si krátku odpoveď. Úlohu, kde mali žiaci zo slova *hmla* vypísať hlásku, ktorá je v ňom nositeľom slabičnosti, riešili s priemernou úspešnosťou 19,8 percent, čo je viac ako u intaktných žiakov. Citlivosť úlohy bola nedostatočná, lepšie ju zvládli slabší žiaci ako žiaci celkovo v teste úspešnejší. Podobná úloha, v ktorej mali žiaci vypísať slovo, v ktorom je spoluhláska použitá ako slabikotvorná, bola o málo úspešnejšia a mala veľmi dobrú rozlišovaciu schopnosť. Úloha mala vysokú neriešenosť (30,0 %). Najúspešnejší boli žiaci v úlohe, kde mali vybrať slovo, v ktorom neplatí rytmický záklon. Táto úloha mala veľmi dobrú rozlišovaciu schopnosť.

Priemerná úspešnosť je 33,1 percent, čo je o 7,8 percent menej ako vlani. Žiaci gymnázií dosiahli 50,8 percent, žiaci ostatných stredných škôl 29,8 percent.

Tabuľka 10 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti zvuková stránka jazyka – SJL

Druh postihnutia		N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Zvuková stránka jazyka	VPU	476	31,1	1,3
	SP	55	22,4	3,7
	ZP	40	45,8	5,3
	TP	74	42,8	3,2
	CH+ZO	20	41,7	4,8
	NKS	9	44,4	7,9
	AUT	2	50,0	16,7
	Spolu	676	33,1	1,1

V oblasti **pravopis** s priemernou úspešnosťou 38,4 percent (2 úlohy, jedna uzavretá, jedna otvorená) boli úlohy stredne obťažné s vyhovujúcou citlivosťou. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z ortografie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Úlohy boli v pásme stredne obťažných položiek a mali vyhovujúcu citlivosť.

Priemerná úspešnosť je 38,4 percent. Gymnazisti dosiahli priemernú úspešnosť 50,9 percent, ostatné stredné školy 36,0 percent. Úspešnosť je vyššia ako v minulom roku.

Tabuľka 11 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti pravopis – SJL

Druh postihnutia		N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Pravopis	VPU	476	37,2	1,6
	SP	55	40,9	4,9
	ZP	40	52,5	5,9
	TP	74	39,9	4,2
	CH+ZO	20	40,0	7,8
	NKS	9	11,1	7,3
	AUT	2	25,0	25,0
	Spolu	676	38,4	1,4

3.3 Literatúra

priemerná úspešnosť **58,8 %**

V oblasti **literárna história** (6 úloh) dve úlohy mali prvý stupeň a ostatné druhý stupeň obťažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z dejín literatúry. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia, reprodukcia a dedukcia. Išlo o otázky s výberom odpovede.

Úloha, v ktorej mali žiaci aplikovať svoje vedomosti o kodifikátoroch spisovnej slovenčiny a o typickom žánri z obdobia Veľkej Moravy, štatisticky vyšla ako veľmi ľahká. Obidve mali nízku citlivosť. Ostatné úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek a mali vyhovujúcu citlivosť, veľmi dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov. Žiaci boli úspešní pri chronologickom zoradení autorov podľa literárneho obdobia a interpretácii diela. Malú úspešnosť vykázala úloha, kde bolo treba určiť krajinu, do ktorej autor situoval príbeh, čiže preukázať vedomosti o známom (prečítanom) diele z CP.

Priemerná úspešnosť v literárnej histórii bola 62,9 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli 75,4 percent, žiaci ostatných stredných škôl 60,5 percent.

Tabuľka 12 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti literárna história – SJL

	Druh postihnutia	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Literárna história	VPU	476	62,2	1,0
	SP	55	69,1	2,6
	ZP	40	68,8	3,2
	TP	74	64,9	2,5
	CH+ZO	20	51,7	4,8
	NKS	9	37,0	5,4
	AUT	2	91,7	8,3
	Spolu	676	62,9	,8

Literárna teória (12 úloh) mala dve úlohy na prvom stupni, ostatné na druhom stupni obťažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia, reprodukcia, dedukcia. Jedna úloha bola podľa štatistických ukazovateľov v pásme veľmi ľahkých položiek. Išlo o otvorenú úlohu. Zvyšné úlohy patrili medzi stredne obťažné položky. Všetky úlohy mali vyhovujúcu citlivosť, dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov.

Žiaci dobre aplikovali svoje vedomosti o personifikácii, rýme, rozprávačovi a prirovnaní (úlohy s výberom odpovede).

Menej úspešní boli v úlohách, kde mali identifikovať reflexívnu lyriku, literárne žánre (úlohy s výberom odpovede), gradáciu a literárne druhy (otvorené úlohy).

Ťažkosti im robili úlohy, v ktorých mali určiť pravdivé tvrdenie, literárny žánre diela, pomenovať umelecký jazykový prostriedok a analyzovať dielo po obsahovej stránke. Tieto úlohy boli s výberom odpovede aj s krátkou odpoveďou. Úloha, v ktorej mali žiaci pomenovať jazykový prostriedok mala vysokú neriešenosť (23,8 %).

Priemerná úspešnosť v literárnej teórii bola 54,7 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli 72,4 percent, ostatných stredných škôl 51,4 percent.

Úspešnosť v oboch oblastiach literatúry bola vyššia ako minulý rok o viac ako 13 percent.

Tabuľka 13 Úspešnosť (v %) žiakov podľa druhu ZZ v oblasti literárna teória – SJL

	Druh postihnutia	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Literárna teória	VPU	476	53,7	,9
	SP	55	51,1	2,7
	ZP	40	64,8	3,2
	TP	74	57,0	2,5
	CH+ZO	20	62,9	5,2
	NKS	9	44,4	4,6
	AUT	2	62,5	12,5
	Spolu	676	54,7	,8

Po vyhodnotení testu môžeme konštatovať, že vo väčšine oblastí sa žiaci so zdravotným znevýhodnením zlepšili. Slabšie výsledky dosiahli žiaci v oblasti zvuková stránka jazyka, syntax a morfológia. Vyššiu úspešnosť vo všetkých oblastiach dosiahli žiaci gymnázií. Najlepšie výsledky dosiahli žiaci v čítaní s porozumením a literárnej histórii.

Žiaci so zdravotným znevýhodnením dosiahli v troch oblastiach – štylistika, pravopis a literárna história – porovnateľné výsledky s intaktnými žiakmi. V ostatných oblastiach vykazovali rozdiely.

Tabuľka 14 Úspešnosť (v %) žiakov so ZZ podľa typu školy v jednotlivých oblastiach SJL

	Priemer		
	Typ školy		
	GYM	SOS	spolu
Čítanie s porozumením	76,6	61,0	63,5
Lexikológia	67,9	53,0	55,3
Morfológia	58,2	41,8	44,4
Syntax	54,6	33,4	36,7
Štylistika	58,7	50,8	52,0
Zvuková stránka jazyka	50,8	29,8	33,1
Pravopis	50,9	36,0	38,4
Literárna história	75,4	60,5	62,9
Literárna teória	72,4	51,4	54,7

4 Žiaci s vývinovými poruchami učenia

EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry sa zúčastnilo 297 žiakov, z gymnázií bolo 37 žiakov, z ostatných stredných škôl 260 žiakov.

Pre žiakov s VPU štyri položky boli veľmi obťažné (obťažnosť nad 80 %) a sedem položiek bolo ľahkých, ich obťažnosť bola pod 20 percent.

Pre žiakov z gymnázií boli položky menej náročné ako pre žiakov z ostatných stredných škôl. Položky boli menej náročné pre chlapcov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia, zaradení podľa stupňa postihnutia do 2. skupiny, mali vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z porúch učenia formálne upravený text (zvýraznenie úlohy, členenie textu) a upravené 2 úlohy. Pôvodné úlohy testovali vedomosti z pravopisu – písanie veľkých písmen, písanie cudzích slov. Tieto úlohy boli nahradené úlohami z morfológie.

Pri hodnotení a interpretácii sa budeme venovať práve týmto úlohám vzhľadom na to, že navýšenie úloh z morfológie mohlo byť príčinou nižšej úspešnosti tejto oblasti.

Morfológia (42,4 %)

Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z morfológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia.

Obidve úlohy boli v pásme stredne obťažných položiek. Úloha, v ktorej mali žiaci určiť podstatné mená s rovnakým skloňovacím vzorom, mala nízku citlivosť. V druhej úlohe mali určiť ohybný slovný druh. Išlo o úlohy s výberom odpovede.

Žiaci mali preukázať vedomosti, ktoré nadobudli už na základnej škole a ktoré sa utvrdzovali na strednej škole. Nízka úspešnosť svedčí o tom, že sa učivu o gramatických kategóriách na stredných školách nevenuje dostatočná pozornosť.

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 55,2 percent a žiakov ostatných stredných škôl 40,5 percent.

V ostatných oblastiach sú štatistické ukazovatele zhodné s ukazovateľmi v kapitole 3.1, 3.2 a 3.3

5 Žiaci so sluchovým postihnutím

EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry sa zúčastnilo 55 žiakov, z toho z gymnázií bolo 7 žiakov, z ostatných stredných škôl 48 žiakov.

Pre žiakov so SP bolo sedem položiek veľmi obťažných (nad 80 %), osem položiek veľmi ľahkých (pod 20 %), dve položky extrémne ľahké (pod 10 %).

Pre žiakov z gymnázií boli položky menej náročné ako pre žiakov z ostatných stredných škôl.

Žiaci so sluchovým postihnutím, zaradení podľa stupňa postihnutia do 2. skupiny, mali vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z postihnutia upravené 2 úlohy.

Pri interpretácii a hodnotení sa budeme venovať položkám, v ktorých žiaci so sluchovým postihnutím dosiahli nižšie, prípadne odlišné výsledky ako intaktní žiaci a všetci žiaci so ZZ.

Všeobecné údaje o položkách v jednotlivých oblastiach sú uvedené v kapitole 3.1, 3.2 a 3.3.

5.1 Čítanie s porozumením

priemerná úspešnosť **61,2 %**

Väčšina úloh podľa štatistických ukazovateľov bola v pásme stredne ťažkých položiek, čo znamená, že dosiahli obťažnosť medzi 21,1 – 80 percent. Dve úlohy, v ktorej mali žiaci vybrať informáciu z textu a určiť aký cit/pocit vyjadril autor v básni, mali charakteristiky extrémne ľahkých položiek. Úloha, kde išlo o určenie citu/pocitu mala nižšiu obťažnosť (8,7) ako intaktní žiaci (34,6) a žiaci so ZZ (38,9). Veľká úspešnosť je prekvapujúca z toho dôvodu, že žiaci so SP majú problémy s abstraktnými pojmami, poéziou a pomenovaním citov a pocitov. Išlo o otázky s výberom odpovede.

Tri úlohy s výberom odpovede, ktoré skúšali interpretáciu textu, dedukciu a určenie historickej udalosti v diele, dosiahli obťažnosť v intervale 10,1 – 20 percent. Úloha na určenie historickej udalosti mala nižšiu obťažnosť ako u žiakov intaktných a žiakov ZZ.

Jedna položka bola podľa štatistických ukazovateľov veľmi obťažná. Žiaci mali určiť synonymum. Úloha bola otvorená a vykazovala nedostatočnú citlivosť.

Úloha, v ktorej bola použitá literárno-vedná terminológia, ktorú žiaci so SP nerozlišujú, bola nahradená. V novej úlohe mali určiť, komu sa prihovára herec vo svojej úvodnej replike. Išlo o otvorenú úlohu so strednou obťažnosťou a nedostatočnou citlivosťou, čo znamená, že vôbec nerozlišovala dobrých a slabých žiakov.

Úloha, v ktorej nahrádzali slovné spojenie synonymom, mala neriešenosť – vynechanosť (30,4 %),

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 68,0 percent a žiakov ostatných stredných škôl 59,7 percent.

5.2 Jazyk

priemerná úspešnosť **40,7 %**

Lexikológia

Jedna úloha bola v pásme veľmi ľahkých položiek. Žiaci mali vypísať z básne citovo zafarbené slovo so zveličujúcim významom. Úloha bola otvorená, mala vyhovujúcu citlivosť a veľmi dobre rozlišovala dobrých a slabých žiakov. Ostatné úlohy podľa štatistických ukazovateľov boli v pásme stredne obťažných položiek.

Dve položky, v ktorých mali žiaci vyjadriť význam slova *modravý* a pravopisne správne napísať slovo, z ktorého vznikla skratka *sv.*, mali zápornú citlivosť. Slabší žiaci tieto položky zvládli lepšie ako žiaci v teste celkovo úspešnejší.

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 65,7 percent a žiakov ostatných stredných škôl 45,7 percent.

Morfológia

Všetky položky podľa štatistických ukazovateľov boli v pásme stredne ťažkých položiek.

Nízku úspešnosť vykázali v položkách zameraných na vokalizovanú predložku, správny tvar slovných spojení, stavové sloveso a určenie slovného druhu. Vyššiu úspešnosť vykázali žiaci v úlohách zameraných na určenie gramatických kategórií (jedna otvorená, jedna zatvorená úloha).

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 54,2 percent a žiakov ostatných stredných škôl 43,2 percent.

Syntax

Dve úlohy podľa štatistických ukazovateľov boli v pásme veľmi obťažných položiek.

Nízku úspešnosť dosiahli v otázke, kde mali pomenovať umelecký jazykový prostriedok. Úloha bola otvorená a mala nedostatočnú citlivosť. Zatvorená úloha, v ktorej mali uviesť druh vedľajšej vety mala zápornú citlivosť – slabší žiaci túto položku zvládli lepšie ako žiaci v teste celkovo úspešnejší.

Priemernú úspešnosť dosiahli v úlohách, kde mali určiť druh predmetu, vetný člen a určiť vzťah viet v súvetí. Úlohy mali vyhovujúcu citlivosť, dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov.

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 46,7 percent a žiakov ostatných stredných škôl 30,4 percent.

Štylistika

Štyri úlohy podľa štatistických ukazovateľov boli v pásme stredne obťažných položiek, jedna v pásme veľmi obťažných položiek.

Najväčší problém mali žiaci s úlohou, v ktorej mali za slovenské slovo nájsť slovo cudzieho pôvodu s rovnakým významom (prenájom – lízing). Úloha mala zápornú citlivosť, nerozlišovala dobrých a slabých žiakov, dokonca slabší žiaci, v teste celkovo menej úspešní, mali lepšie výsledky ako dobrí, v teste celkovo úspešnejší žiaci. Úlohy 9 a 44 boli prebodované (viď kap. 3.2).

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 60,0 percent a žiakov ostatných stredných škôl 52,6 percent.

Zvuková stránka jazyka

Dve úlohy podľa štatistických ukazovateľov boli v pásme veľmi obťažných položiek.

V jednej úlohe mali žiaci vypísať slovo, v ktorom je spoluhláska použitá ako slabikotvorná. Žiaci ju riešili s úspešnosťou 13,0 percent (otvorená úloha). Úloha mala vysokú neriešenosť (45,7 %). V druhej úlohe mali žiaci zo slova *hmla* vypísať hlásku, ktorá je v ňom nositeľom slabičnosti. Žiaci ju riešili s priemernou úspešnosťou 15,2 percent (úloha s výberom odpovede). Obidve úlohy mali nízku citlivosť. Úlohy neboli postavené na sluchovej skúsenosti, ale vyžadovali znalosť učiva o hláskach a slabikách, čo je učivo ZŠ. S riešením týchto úloh mali problémy aj intaktní žiaci.

Úspešnejší boli žiaci v úlohe, kde mali vybrať slovo, v ktorom neplatí rytmický záklon. Táto úloha mala aj veľmi dobrú rozlišovaciu schopnosť. Úloha bola v oblasti strednej obťažnosti.

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 37,0 percent a žiakov ostatných stredných škôl 19,6 percent.

Pravopis

Úlohy boli v pásme stredne obťažných položiek s veľmi dobrou rozlišovacou schopnosťou. Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 61,1 percent a žiakov ostatných stredných škôl 37,0 percent.

5.3 Literatúra

priemerná úspešnosť **60,1 %**

Literárna história

Tri úlohy boli v pásme veľmi ľahkých položiek, tri úlohy v pásme stredne ťažných položiek.

Vyššiu úspešnosť dosiahli žiaci v úlohe, v ktorej mali určiť, ktorú významnú udalosť autor zachytil v diele, ďalej v úlohe, v ktorej mali aplikovať svoje vedomosti o kodifikátoroch spisovnej slovenčiny a o typickom žánri z obdobia Veľkej Moravy. Prvá úloha mala nízku citlivosť, ďalšie dve vyhovujúcu. Išlo o úlohy s výberom odpovede.

Nižšiu úspešnosť dosiahli žiaci v úlohe, kde mali určiť krajinu, do ktorej autor situoval príbeh diela.

Úloha, v ktorej mali žiaci chronologicky zoradiť autorov podľa literárneho obdobia mala nedostatočnú citlivosť. Žiaci ju riešili s priemernou úspešnosťou.

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 75,9 percent a žiakov ostatných stredných škôl 67,8 percent.

Literárna teória

Dve úlohy podľa štatistických ukazovateľov boli v pásme veľmi ľahkých úloh, dve úlohy vyšli ako veľmi ťažné položky. Ostatné v pásme stredne ťažných položiek.

Žiaci dobre aplikovali svoje vedomosti o rozprávačovi a prirôvaní. Úlohy mali vyhovujúcu citlivosť.

Menej úspešní boli žiaci v úlohách, kde mali identifikovať reflexívnu lyriku, gradáciu, literárne žánre a literárne druhy.

Ťažkosti im robili úlohy, v ktorých mali určiť pravdivé tvrdenie (zatvorená úloha) a pomenovať umelecký jazykový prostriedok (otvorená úloha). Úlohy mali dobrú rozlišovaciu schopnosť.

Úspešnosť žiakov na gymnáziách bola 66,7 percent a žiakov ostatných stredných škôl 48,0 percent.

Záver

V správe sme hodnotili výsledky všetkých žiakov so ZZ, žiakov s VPU a žiakov so SP.

Priemerná úspešnosť žiakov so ZZ bola 56,2 percent. Priemerná úspešnosť intaktných žiakov (národný priemer) bola 62,9 percent. Medzi výsledkami intaktných žiakov a žiakov so ZZ bol preukázaný štatisticky významný rozdiel v prospech intaktných žiakov. V niektorých oblastiach boli výsledky porovnateľné. Vyššiu úspešnosť vo všetkých oblastiach dosiahli žiaci so ZZ, ktorí boli žiakmi gymnázií.

Najlepšie výsledky dosiahli v čítaní s porozumením a v literárnej histórii. Slabšie výsledky dosiahli žiaci v oblasti zvuková stránka jazyka, syntax a morfológia. V troch oblastiach – štylistika, pravopis a literárna história – dosiahli žiaci so ZZ porovnateľné výsledky s intaktnými žiakmi. V ostatných oblastiach vykazovali rozdiely.

V oblasti čítanie s porozumením zaznamenali vyššiu úspešnosť v úlohách zameraných na určenie tvrdení, ktoré priamo vyplývajú z ukážky, na porozumenie myšlienky textu, orientáciu v texte. Žiaci so sluchovým postihnutím zaznamenali vysokú úspešnosť aj v úlohe, v ktorej išlo o určenie citu/pocitu, čo je prekvapujúce, nakoľko žiaci so SP majú problémy s abstraktnými pojmami a pomenovaním citov a pocitov

Z jazykových oblastí boli najúspešnejší v lexikológii, kde vykazovali vysokú úspešnosť v úlohách, ktoré boli zamerané na vypísanie citovo zafarbeného slova z básne na určenie slov s rovnakým významom a úlohy, v ktorých išlo pravopisne správne napísať slovo, z ktorého vznikla skratka sv. V štylistike vyššiu úspešnosť vykázali v úlohách zameraných na určenie jazykového štýlu a žánru ukážky.

V literatúre sa najlepšie orientovali v oblasti literárna história, kde boli úspešní v aplikácií vedomostí o kodifikátoroch spisovnej slovenčiny, určenie typického žánra z obdobia Veľkej Moravy.

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach. Vzhľadom na nízky počet úloh a veľmi úzko špecifikované otázky nemôžeme relevantne konštatovať, čo žiaci vedia alebo nevedia. Úspešnosť v jednotlivých úlohách závisí aj od toho, či ide o úlohu s výberom odpovede alebo úlohu s krátkou odpoveďou. Po hodnotení testov môžeme konštatovať, že sa zlepšila úspešnosť úloh s krátkou odpoveďou. Žiaci boli menej úspešní v riešení záporne formulovaných otázok a úloh. Rovnako úspešní alebo neúspešní v riešení tých istých úloh boli žiaci so ZZ ako aj intaktní žiaci.

Vo väčšine oblastí sa žiaci so ZZ v porovnaní s minulým rokom zlepšili.

Použitá literatúra

1. Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry úroveň B. Bratislava: ŠPÚ, 2004.
2. Hincová, K. a kol.: Špecifikačná tabuľka testu zo slovenského jazyka a literatúry. Interný materiál. Bratislava: NÚCEM, 2008.
3. Lapitka, M.: Didaktické testy zo slovenského jazyka a literatúry. Bratislava: MPC Bratislavského kraja, 2007.
4. Levčíková, M, Domancová,I., Hritz, L., Labudová, M.,. Németh, O.: Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Bratislava: ŠPÚ, 2002.
5. Péteryová, E., Mentel , A.: Výsledky externej časti maturitnej skúšky 2009 zo slovenského jazyka a literatúry úroveň.. Bratislava: NÚCEM, 2009.
6. Ringlerová, V.: Komparácia výsledkov intaktných žiakov a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Bratislava: ŠPÚ, 2009.
7. Rossa, V.: Metodika tvorby didaktických testov. Bratislava: ŠPÚ, 2007.
8. Zelinková, O.: Poruchy učení. Praha: Portál, 2003.